

postmottak@helse-midt.no, 1. november 2022

Høringsuttalelse til Regional utviklingsplan 2023-2026 Helse Midt-Norge

Avsender: Nasjonal kompetanstjeneste for læring og mestring innen helse (NK LMH)

Om oss

NK LMH er en nasjonal kompetansetjeneste som skal bidra til at lærings- og mestringsvirksomhet i hele landet holder god kvalitet og er kunnskapsbasert. Vårt overordnede mål er å bidra til at personer med helseutfordringer og deres nærstående øker helsekompetanse, mestring og livskvalitet. NK LMH eies av Helse Sør-Øst RHF (HSØ) og er lokalisert ved Oslo universitetssykehus HF, Aker.

Utkastet til regional utviklingsplan gir etter NK LMHs vurdering en god beskrivelse av de utfordringene vår felles helsetjeneste står overfor. Vi støtter opp om en videreføring av valgte strategiske målsettinger, veivalg og hovedsatsinger for kommende fireårige utviklingsperiode. Vi har imidlertid noen innspill med hensyn til tematikkene:

- Pasient- og brukervedvirkning og pasientkommunikasjon
- Opplæring av pasient og pårørende

Pasient- og brukervedvirkning og pasientkommunikasjon

Vi ser som svært positivt på at Helse Midt-Norge så tydelig vektlegger involvering av pasienter og pårørende, samt anerkjenner deres erfaringskompetanse.

Planen beskriver godt to av tre nivåer for brukervedvirkning; individnivå (samvalg) og systemnivå (brukerutvalg). I denne sammenheng savner vi et klarere fokus på brukervedvirkning også i utvikling av tjenester og tilbud (tjenestenivå). Dette er generelt sett et kompetansesvakt område i helsetjenesten og bør prioriteres.

Brukervedvirkning på tjenestenivå innebærer å involvere brukerrepresentanter gjennom hele utviklingsprosessen fra planlegging, til gjennomføring og evaluering av tilbud. Å ansette erfaringskonsulenter ved en klinikk er et eksempel på tiltak som kan bidra til dette. For nærmere informasjon om HVA, HVORDAN og HVORFOR brukervedvirkning, se her:

<https://mestring.no/helsepedagogikk/brukervedvirkning/>

En kunnskapsoversikt over forskning på brukermedvirkning på tjenestenivå, viser at å involvere brukere i utvikling av helsetjenester har betydning for tjenestenes form, innhold og treffsikkerhet. Les mer her: <https://erfaringskompetanse.no/nyheter/hvorfor-og-hvordan-utvikle-tjenester-i-samarbeid-med-brukere/>

Videre finner vi det positivt at utviklingsplanen viser til kompetanse i kommunikasjon som sentralt for å lykkes med pasient- og brukermedvirkning. Det å arbeide med å legge til rette for læring, mestring og økt helsekompetanse, inkludert brukermedvirkning, forutsetter helsepedagogisk kompetanse hos fagutøverne. I tillegg til kommunikasjonsferdigheter handler det om å ha tilstrekkelig pedagogisk kompetanse (kunnskap, holdning og ferdigheter) for å ivareta ansvaret for informasjon, undervisning og veiledning.

En [systematisk litteraturoppsummering om kompetanse i helsepedagogikk knyttet til læring i grupper](#) fremhever at det er avgjørende med kompetanse i helsepedagogikk for at pasienter og brukere skal få utbytte av lærings- og mestringstilbud. Samlet sett pekte studiene på seks kompetanseområder som er viktige for å få et godt utbytte av lærings- og mestringstilbud. Disse kompetanseområdene inkluderer kunnskaper og ferdigheter knyttet til kommunikasjon, gruppeledelse, sykdom og diagnose, mestring og mestringsstrategier og pedagogikk (Vågan mfl. 2016).

Mer informasjon og faglige ressurser og verktøy finnes på <https://mestring.no/helsepedagogikk/>

Opplæring av pasient og pårørende

Den lovpålagte oppgaven opplæring av pasient og pårørende og arbeidet med å legge til rette for læring og mestring i helsetjenesten er utvilsomt et viktig bidrag i utviklingen av sosial bærekraft. Økt helsekompetanse hos brukere, pasienter og pårørende og i befolkningen generelt er en forutsetning for å kunne nærme oss bærekraftmålet om god helse og livskvalitet for alle (SDG3 - <https://unric.org/en/sdg-3/>).

Det er positivt at utviklingsplanen har et eget punkt om dette arbeidet. Vi savner imidlertid en tydeligere satsing på dette området. De utfordringene vi står overfor som helsetjeneste og samfunn fordrer at brukere, pasienter og pårørende i større grad skal kunne ivareta egen helse.

Vi savner i tillegg en fyldigere beskrivelse av hva denne virksomheten består i, og at det knyttes opp til behovet for kompetanse innen helsepedagogikk og pasient- og brukermedvirkning.

Lærings- og mestringsvirksomhet omhandler pedagogisk aktivitet i helsetjenesten som har som mål å styrke helsekompetanse og mestring og øke livskvalitet. Aktiviteten inkluderer informasjonsformidling, undervisning, veiledning, (individuell og i grupper), rådgivning og erfaringsutveksling mellom pasienter, brukere og pårørende. Læring og mestring skal være en integrert del av alle helse- og omsorgstjenester, fra helsefremmende og forebyggende tilbud til rehabilitering og palliativ omsorg. Virksomheten foregår på ulike arenaer i

spesialisthelsetjenesten, kommunal helse- og omsorgstjenesten og frivilligheten (<https://mestring.no/hva-er-laering-og-mestring/>).

Ta gjerne kontakt ved behov for ytterligere informasjon.

Med vennlig hilsen

Siw Bratli

leder

Nasjonal kompetansetjeneste for læring og mestring innen helse (NK LMH)

Cecilia Sønstebø

senior kommunikasjonsrådgiver

Nasjonal kompetansetjeneste for læring og mestring innen helse (NK LMH)